
SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

SCIENTIFIC MEETINGS

Volume CLXVII

DEPARTMENT OF LANGUAGE AND LITERATURE

Book 28

SLAVONIC TERMINOLOGY TODAY

Accepted at the 5th meeting of the Department of Language and Literature
of 30th May, 2017, on the basis of reviews presented by *Predrag Piper*
and *Rajna Dragičević*

Editors

PREDRAG PIPER, full member of the Academy
Dr VLADAN JOVANOVIĆ

BELGRADE
2017

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

НАУЧНИ СКУПОВИ

Књига CLXVII

ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Књига 28

СЛОВЕНСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА ДАНАС

Примљено на V скупу Одељења језика и књижевности
од 30. маја 2017. године, на основу реферата
академика *Предрага Пипера* и проф. др *Рајне Драгићевић*

Уредници

академик ПРЕДРАГ ПИПЕР
др ВЛАДАН ЈОВАНОВИЋ

БЕОГРАД
2017

Издају
Српска академија наука и уметности
и
Института за српски језик САНУ

Уређивачки одбор

Предраг Пипер, редовни члан САНУ, Слободан Реметић, редовни члан АНУРС,
проф. др Мато Пижурица, проф. др Срето Танасић, проф. др Софија
Милорадовић, проф. др Рајна Драгићевић, доц. др Исидора Бјелаковић,
проф. др Викторија Людвигівна Иващенко, проф. др Сергей Викторович
Гринев-Гриневић, др Сергей Дмитриевич Шелов, prof. dr Ewa Wolnicz-Pawłowska,
к. ф. н. Вячеслав Константинович Щербин, др Марина Спасојевић и
др Владан Јовановић

Рецензенти појединачних радова

проф. др Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, проф. др Гордана Јовановић,
проф. др Мато Пижурица, проф. др Људмила Поповић, проф. др Срето Танасић,
dr Peter Weiss, prof. dr Ewa Wolnicz-Pawłowska, проф. др Рајна Драгићевић,
проф. др Душко Витас, проф. др Сергей Викторович Гринев-Гриневић,
проф. др Софија Милорадовић, проф. др Александар Милановић, др Марта
Бјелетић, др Снежана Петровић, др Викторија Людвигівна Иващенко,
доц. др Исидора Бјелаковић, к.ф.н. Вячеслав Константинович Щербин,
др Владан Јовановић

Лектор и коректор радова на српском језику
Марија Селаковић

Коректура резимеа на енглеском језику
Clare McGinn Zubac

Превод и коректура резимеа на руском језику
Свејллана Гољак, Эльвира Анатольевна Сорокина

Коректура радова на руском језику
Эльвира Анатольевна Сорокина

Припрема за штампу
Милан Тасић

Тираж 400 примерака

Штампа
Службени гласник, Београд

© Српска академија наука и уметности, 2017

САДРЖАЈ

Уводно слово	9
--------------------	---

I. ПОГЛЕД НА РАЗВОЈ ТЕРМИНОЛОШКИХ И ТЕРМИНОГРАФСКИХ ИСТРАЖИВАЊА У СЛОВЕНСКИМ ЈЕЗИЦИМА. ПРАВЦИ У ТЕРМИНОЛОГИЈИ

Викторія Людвігівна Іващенко: Слов'янське термінознавство: проблематика й перспективи розвитку	15
Эльвира Анатольевна Сорокина: Формирование теории <i>языка для специальных целей</i> (ЯСЦ)	29
Сергей Викторович Гринев-Гриневич: Антрополингвистика как современное развитие терминоведения	41
Кацярына Пятроўна Любецкая: Спецыяльная лексіка беларускай мовы як аб'ект даследавання беларускіх лінгвістаў у канцы XX – пачатку XXI стст.	51
Marta Małachowicz: Prace dyplomowe z dziedziny terminologii i terminografii powstałe w instytucie komunikacji specjalistycznej i interkulturowej uniwersytetu warszawskiego w latach 2010–2015	61

II. ТЕРМИНОЛОГИЈА И РЕЧНИЦИ

Сергей Дмитриевич Шелов: Универсальный терминологический словарь: новый тип терминологических словарей	71
Юрий Николаевич Марчук: Проблемы многоязычной терминографии	85
Марија С. Ђинђић: Обрада лингвистичких и граматичких термина у двојезичном описном речнику (на примеру Новог турско-српског речника / Yeni Türkçe-Sırpça Sözlük)	91

Данко Шипка: Двојезична терминологија исламских термина	101
Рада Стијовић, Олга Сабо, Ранка Станковић: Речник САНУ као база терминолошких речника (на примеру Речника кулинарства)	109
Володимир Володимирович Дубичинський: Терминографічні праці харківських лексикографів	125
Вячеслав Константинович Щербин: Отраслевая лексикография Беларуси	135

III. ГРАМАТИЧКА И ЛИНГВИСТИЧКА ТЕРМИНОЛОГИЈА

Јованка Радић: О логичким основама српских лингвистичких термина на <i>-ица</i> и <i>-ина</i>	149
Милош М. Ковачевић: О термину субјекат у србистици	173
Вељко Ж. Брборић: Српска правописна терминологија данас – у науци и настави	187
Драго Тешановић: Централни и периферни суфикси у српској дериватологији	197
Сања Ж. Ђуровић: Основни појмови морфематике српског језика	213
Марина Љ. Спасојевић: Појмовно-терминолошки апарат при проучавању глаголског вида и сродних појава у србистици у светлу аспектолошких приступа	229
Наташа С. Вуловић: Употреба основних фразеолошких термина у српској (и словенској) лингвистици	243
Владан З. Јовановић: Српска терминологија у <i>Речнику словенске лингвистичке терминологије</i> из угла савременог стања српске лингвистике	253
Milan Harvalík: Slovanská onomastická terminologie v mezinárodním kontextu	267
Iveta Valentová: Slovenská onomastická terminológia	277

IV. СТАНДАРДИЗАЦИЈА ТЕРМИНА У ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ. ТЕРМИНИ И КЊИЖЕВНОЈЕЗИЧКА НОРМА

Виктор Д. Савић: Српски називи документа у средњем веку – према самим документима (1189–1346)	291
Исидора Г. Бјелаковић: Синонимија у терминологији код Срба у 18. и 19. веку (математичка географија и астрономија)	305
Александар М. Милановић: Развој српске терминолошке мисли у 19. веку: допринос Лазе Костића	317

Марина С. Јањић: Школска терминологија у дијахронијској перспективи	331
Ewa Wolnicz-Pawłowska: Problemy terminologiczne w działalności UNGEGN	343
Tanja Fajfar: Jezikovnokulturna ustreznost kot terminološko načelo	351
Mojca Žagar Karer: Terminološko svetovanje: izkušnje in perspektive	361
Lana Hudeček: Anglizmi u hrvatskome nazivlju	371
Milica Mihaljević: Terminologija kao deskriptivna ili preskriptivna znanost – stanje u Hrvatskoj	383

V. ТЕРМИН И ЛЕКСИЧКИ СИСТЕМ

Милорад П. Дешић: Специјална лексика и полисемија	407
Рајна М. Драгићевић: Детерминологизација као процес богаћења општег лексичког фонда	417
Mariusz Górnicz: Czy naukowcy z krajów słowiańskich lubią terminy metafory?	425

VI. ФУНКЦИОНАЛНА РАСЛОЈЕНОСТ ТЕРМИНОЛОШКОГ ИЗРАЗА – НАУЧНА, ПРОФЕСИОНАЛНА (СТРУЧНА) ТЕРМИНОЛОГИЈА И СПЕЦИЈАЛНА ЛЕКСИКА ДУХОВНЕ И МАТЕРИЈАЛНЕ КУЛТУРЕ НАРОДНИХ ГОВОРА

Ружица С. Левушкина: Лексеме из општег лексичког фонда као термини у сфери православне духовности	439
Альбіна Анатоліївна Ковтун: Способи непрямой номінації релігійних понять в українській мові	451
Ђорђе Р. Оташевић: Рад на српској слободнозидарској терминологији	461
Гордана Р. Штасни: Термини у домену нанотехнологије	469
Оксана Чмелікова-Газдошова: Субстантивовані прикметники в українській і чеській юридичній термінології	481
Бојана С. Милосављевић: Филозофска лексика у речнику и у говору	493
Милан С. Ајдановић: Грецизми у српском географском терминосистему	509
Валентина Федоровна Новодранова: Когнитивное моделирование терминосистемы предметной области знания	521
Ольга Михайловна Рылкина: Способы терминообразования русских нозологических терминов (на материале русскоязычной терминологии детской кардиологии)	529

Тамара Валентиновна Рожкова: Статус и типологизация глагола в медицинской терминологии	537
Елена Викторовна Рыжкина: О некоторых динамических процессах в современной русской терминологии	549
Маргарита Николаевна Лазарева: О соотношении интернационального и национального в научных названиях растений (на материале русского языка)	557
Оксана Вікторівна Нарушевич-Васильєва: Семантико-тематична та категорійно-поняттєва організація української термінології харчової промисловості	567
Драгана И. Радовановић: Од Вукове трпезе из његовог Рјечника до Матичиног једнотомника	577
Неђо Г. Јошић: Народни називи воћака код Срба и критеријуми њиховог раслојавања	587
Мирјана С. Петровић-Савић: Из географске терминологије Јадра	599
Ивана В. Лазић-Коњик: Лексика традиционалне културе према тематским пољима	613
Софија Ј. Мићић-Кандијаш: Лексиколошки и лексикографски аспекти преводјења енглеских медицинских израза на српски	625

VII. ЕЛЕКТРОНСКЕ ТЕРМИНОЛОШКЕ БАЗЕ ПОДАТАКА И ЊИХОВА ПРИМЕНА У ТЕРМИНОЛОГИЈИ, ТЕРМИНОГРАФИЈИ И ЛЕКСИКОГРАФИЈИ. ТЕРМИНОЛОШКИ САЈТОВИ И ПОРТАЛИ

Александр Васильевич Зубов: Способы автоматического извлечения терминов из текста	639
Paweł Kowalski, Zofia Rudnik-Karwatowa: Wykorzystanie terminologii w systemie informacyjno-wyszukiwawczym językoznawstwa slawistycznego iSybisław	643
Maja Bratanić, Ana Ostroški Anić, Siniša Runjaić: Od baze do portala – razvoj nacionalne terminološke infrastrukture	657
Jana Levická: Počiatky slovenskej terminologickej databázy a jej súčasnosť a budúcnosť	667
Максим Олегович Вакуленко: Віртуальна українсько-російсько-англійська термінографічна лабораторія з фізики: сучасні лінгвістичні технології у фаховій мові	679

ИЗ ГЕОГРАФСKE ТЕРМИНОЛОГИЈЕ ЈАДРА*

Мирјана С. Петровић-Савић**

У раду дајемо семантичку анализу квантитативно релевантног узорка географских термина забележених на терену Јадра у селима Бадања, Сипуља, Помијача и Текериш. Поделом географских имена на физиогене топографске објекте и антропогене, раздвојили смо оно што је настало само од себе, природним путем, од онога у чему је свога удела имала људска рука.

Кључне речи: Јадар, ономастика, топонимија, географска терминологија

Јадар је област у Србији која се простире око истоимене реке. Подељена је на две области: горњи и доњи Јадар. Административни центар краја је град Лозница. Овај терен као целина лингвистички је готово нетакнут, изузев радова Берислава Николића *Говор Тришића* и *Прилога истраживању јадарских топонима*.¹

За ову прилику анализирамо грађу из дела горњег Јадра – из села Бадања: БД (Горња и Доња), Сипуља: СП (Горња и Доња), Помијача: ПМ и Текериш: ТШ. То су мања села и по површини и по броју становника. Овај део области стрмији је и неприступачнији од доњег Јадра, који је знатно равнији. Одлучили смо се за овај крај јер се наслања на Рађевину, а у тој области смо системски сакупили ономастику и урадили анализу топонима.²

Циљ рада је да се у најкрупнијим цртама представи семантичка анализа забележених географских термина уз делимично поређење са примерима ове врсте терминологије забележеним у Рађевини. Због тога смо нашу грађу и разврстали према семантици, као што се и чини у радовима ове тематике.³

У посматраној области, као и у другим крајевима уопште, географски термини, поред апелативне употребе, јављају се и као делови топонимских синтагми или као основе својих изведеница. У та два случаја они чине елементе у градњи топонима (Лома 2011: 181, Лома 2013: 239). Издвојени и посматрани

* Рад је настао у оквиру пројекта 178020 – *Дијалектолошка исцртавања српског језичког простора* који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

** Институт за српски језик САНУ, Београд; Mirjana.Petrovic@isj.sanu.ac.rs

¹ В. Литературу.

² В. Петровић-Савић 2013.

³ Уп. Лома 2011, Лома 2013, Радић 2003, Ђић 1994.

сами за себе, географски термини остају ван топонимске творбе, а на равни апелативне.⁴ Због тога их и анализирамо са семантичког аспекта, разврставајући их, најпре, на фисиогене и антропогене географске термине, а даље према ситнијим семантичким особеностима.

1. Географски термини

1.1. Називи за фисиогене топографске објекте

1.1.1. Хидрографија

БАЊА 'извор топле воде': *Бања* БД СП.

БАРА 'плитка стајаћа вода': *Баре* БД; *Слана бара* БД, *Црвене बारे* БД, *Црна бара* ТШ.

ВОДА 'извор': *Вода* БД; *Бранковића вода* СП, *Букова вода* БД, *Буковā вода* СП, *Гвожђевића вода* БД, *Гвозденā вода* БД, *Живановска вода* СП, *Липова вода* БД, *Марџа вода* СП, *Пошићарева вода* БД, *Росча вода* БД, *Сумиорна вода* БД, *Сумиорџића вода* БД, *Цвећикова вода* БД, *Црвена вода* БД.

ВРЕЛО 'јак извор воде': *Врело* ПМ СП.

ЈЕЗЕРО 'мање удубљење на површини земље испуњено водом': *Језера* СП; *Језерац* СП.

ИЗВОР 'место где подземна вода избија на површину земље': *Извор* СП, *Извори* СП; *Тодорски извор* СП.

МЛАКВА 'бара, локва': *Млаквa* СП.

ПОНОР 'бездан, место где се речни ток наставља под земљом' (Šic 1994): *Понор* БД; *Понори* БД.

ПОТОК 'мања и краћа текућа вода, али и увала у којој има воде само за време падавина': *Пошок* БД; *Ковачевића њошок* БД, *Крњ њошок* СП, *Лукача њошок* БД, *Майић њошок* ТШ, *Тошића њошок* БД, *Црни њошок* ТШ.

РЕКА 'сталнији и већи водени ток и земљиште поред њега': *Рџка* БД СП; *Јајића река* СП, *Мала река* БД, *Сипуљска река* СП.

САСТАВЦИ 'место где се две реке или два потока састају, уливају': *Саставци* БД.

СЛАТИНА 'место где полако извире слана или кисела вода' (Šic 1994): *Слатина* СП.

СТУДЕНАЦ 'извор': *Студенац* БД СП.

1.1.2. Рељеф, орографија

1.1.2.1. Називи за уздигнуће облике

БРДО 'природно узвишење земље, брег': *Брдо* БД ПМ ТШ;⁵ *Велико брдо* ТШ, *Илино брдо* ПМ, *Крње брдо* СП, *Крњић брдо* СП, *Кукића брдо* ТШ, *Лазаревића брдо* БД, *Мало брдо* ТШ, *Пеширово брдо* БД СП, *Шошина брдо* СП.

⁴ Овакав принцип разврставања географских термина и топонима приликом творбене анализе применио је Александар Лома у *Топонимији Бањске хрисовуље* (уп. Лома 2013: 239–240).

⁵ У суседној области, Рађевини, забележен је као ороним поред *брдо* и термин *бобија* (брдо с округлим врхом) (Пижурица 1980: 252). Овај назив *Бобија* специфичан је за северозападну Србију, носи у себи слику полулоптастог испупчења и примењује се на брда таквог облика и на праисторијске хумке (Лома 1994: 234).

БРЕГ 'мање брдо': *Брег* БД ПМ; *Вишњи брег* СП, *Грађића брег* ТШ, *Дуљин брег* ТШ, *Дуљин брег* ТШ, *Иванов брег* БД, *Црвени брег* БД.

ВИС⁶ 'врх брда': *Bûs* СП; *Ha vîsu* СП.

ГЛАВИЦА 'врх брда': *Гла̀вѣца* БД СП; *Ма̀ксића гла̀вѣца* БД, *Са̀кића гла̀вѣца* БД.

КИК 'заобљен планински врх са мало зашиљеним највишим делом': *Киџ* БД ТШ.

КИЧЕР 'истурена стена': *Kičer* ТШ.

КОСА 'падина, брдска коса': *Kòsa* СП.

ПЛЕЋ 'страна брда': *Plêĥ* БД.⁷

РАВАН 'висораван': *Râvan* СП; *Жікинѡвца râvan* СП.

РГ⁸, планинска или брдска коса': *Врѣшови* ПМ,⁹ *Рѣш* СП; *Рѣшиѣ* СП, *Рѣшови* БД ТШ, *Рѣшови* БД ПМ; *Брѣкъѣи* рѣш СП, *Камѣниѣи* рѣш СП, *Мѣшѣров* рѣш СП, *Шѣрокоѣ* рѣш СП.

СТРАНА 'део од врха до падине брда': *Sīrāna* ПМ.

1.1.2.2. Називи за равне и улегнуће облике

ВРТАЧА 'левкаста удубина у кршу': *Врѣшаче* СП ПМ.

ДО(Л) 'удубљење између брегова, долина с равним дном': *Дѵ* БД ПМ, *Дѵл* БД, *Дѵлови* БД;
Дѵчић ПМ; *Прѵдолак* ПМ.

ДУЉИНА 'уска и равна њива': Дуљина СП ТШ, Дуљине СП БД.

ЛУКА 'плодна земља крај реке': *Лука* СП ПМ БД ТШ; *Лучица* БД; *Васића лука* БД, *Лука за гробљем* БД, *Лука код гробља* БД, *Лука код гробљем* БД.

ПАЛУЧАК 'ливада мање површине која се налази крај реке или потока': *Палчак* СП ПМ БД.

ПЕЋ(ИНА) 'природна велика шупљина у камену с отвором напоље': *Пећина* БД;¹⁰ *Сакића* *йећина* БД.

ПОЉАНА: *Пољане* БД.

ПОЉЕ 'отворено равно земљиште': *Пѡље* БД СП ПМ ТШ; *Бѡр*^{на} *ѡдѡла* БД, *Бѡрино ѡдѡле* ТШ, *Јѡванѡва ѡдѡла* БД, *Пѡшрѡвѡ ѡдѡле* ТШ *Рѡјковѡ ѡдѡле* БД.

1.1.3. Врсїе земљишїа

МЕКОТА 'подводна ливада': *Мекòша* БД, *Мекòше* ТШ.

ПИСКАВАЦ 'влажно, мочварно тле': *Пискавице* БД.

⁶ Употребљава се у значењу врха, а понекад и централног узвишења од кога иду огранци (Пижурица 1980: 255).

⁷ У овом термину, као и на пример у *Превија, Кук, Ждрело*, збијене су и згуснуте најразличитије семантичке, односно стилистичке изнијансираности, па би се могло говорити и о ономастичкој стилистици (Вујичић 1982: 38).

⁸ „У значењу брдског хрпта домаћи израз у северозападној Србији је *pīū*, који колико год се то на први поглед чинило ван сумње, није иста реч као *pīū* 'истурени део копна који залази у море; истакнути део брда' него се своди управо на реч *xrbaiū* са упрошћењем у падежима где јој је основа гласила *xrīpī*... *Xrbaiū* има примарно значење леђа, грбача тако да овде имамо метафоричну примену назива за део тела на земљишни облик" (Лома 1994: 233).

⁹ У овом случају могло би се радити о срастању предлога **vъ* са *рѣшови*, уп. декомпозицију *Вукомирићу* > *Комирић*.

¹⁰ Овде се изгубио првобитни смисао аугментатива од *ueh*, тако да реч функционише као самосталан географски термин (Лома 1997б: 5).

1.1.4. Биљна покривеност

1.1.4.1. Ойшіїа покривеност

БРАНОВИНА/БРАЊЕВИНА 'забран, млада шума': *Брањевине* ПМ ТШ.

(В)АЛУГА 'велика густа шума': *Валуга* БД.¹¹

ГАЈ 'шумица, шумарак': *Гај* ТШ, *Гајеви* ТШ.

ЗАБРАН 'шума, испаша или ловиште у коју је забрањен приступ, брањевина': *Забран* ПМ.

ЛУГ 'шумица, гај': *Луг* БД.

ШИБ 'шибље, жбун': *Шибови* СП.

1.1.4.2. Дендроними¹²

БАГРЕМ (*Robinia pseudoacacia*): *Багренак* ПМ.

БРЕЗА (*Betula alba*): *Брѣза* СП, *Брѣзак* ПМ БД, *Брѣзачић* ПМ, *Брѣзје* ТШ, *Брѣжје* ТШ, *Брѣзјак* СП, *Брѣзник* БД.

БУКВА (*Fagus silvatica*): *Буква* БД, *Буквак* СП.

ВРБА (*Salix*): *Врбака* БД.

ГРАБ (*Carpinus*): *Грабак* ТШ, *Грабићи* ПМ.

ГУЊА/ДУЊА (*Cydonia vulgaris*): *Гуњице* ТШ.

ЖЕСТИКА/ЖЕШЉА 'врста јавора *Acer tataricum*': *Жестичи* СП.

ИВА (*Salix caprea*): *Иваца* БД.

ЈАБУКА (*Malus*): *Јабуга* СП; *Црвенā јабуга* СП.

ЈАСИКА (*Populus tremula*): *Јасик* БД, *Јасичи* БД.

ЈЕЛА (*Abies*): *Јелак* ТШ.

ЈОВА (*Alnus*): *Јелџи* БД, *Јелџиће* ТШ.¹³

КРУШКА (*Pirus communis*): *Крушак* БД СП; *Крушџи* БД, *Крушка* ТШ.

ЛИПА (*Tilia platyphyllos*): *Липица* ПМ.

МЕДЊАК 'врста крушке *Medunak* СП.

ЦЕР (*Quercus cerris*): *Цѣр*, БД, *Цѣрик* СП БД, *Цѣрови* СП.

1.1.4.3. Ниско шумско расипиње и остале самоникле биљке

БУЈАДЊАЧА 'неплодно земљиште обрасло коровом, бујади': *Бујадњаца* СП.

ВЕЊА мађ. 'четинарски жбун или дрво *Juniperus communis*': *Вѣнак* ПМ.

КЊЕГА 'врста гљиве (*Phallus impudicus*): *Књѣга* БД.

¹¹ У Рајевини смо чешће бележили *Алуге*, него *Валуге*. Док је *алуга* сигурно од *халуга*, *валуга* је проблематична јер се са друге стране наслања на *валога*, в. Šic 1994: 70 и ЕРСЈ 1 под *алуга*.

¹² Поред фитонима, терминима смо сматрали и изведенице од њих у значењу колектива (шуме, земљиште обрасло неком биљном врстом) на *-ик*, *-(ј)ак*, *-је* итд.

¹³ О вези термина *јелав* / *јелах* са руским *елџ* в. Лома 1994: 231 и Лома 1999: 54–55.

ОБРАСТ 'растиње, коров на одређеној површини': *Обрāсѝи* ПМ.

ПАУЉА (*Pheleum pratense*): *Пāвуља* СП, *Пāуља* ПМ БД СП.

ШЕВАР (Турфа): *Шēвār* ПМ, *Шēвār* СП БД ТШ, *Шевārѝк* СП; *У шевāру* ТШ.

ЈАГОДА (*Fragaria vulgaris*): *Јаgòдār* СП.

1.2. Антропогени топоними

1.2.1. Хидроними

БРАНА 'преграда којом се зауставља текућа вода': *Брāна* СП.

БУНАР тур. 'ископана уска, дубока јама за сакупљање подземне воде': *Бунāрић* БД; *Аѝѝн бунār* ПМ, *Лук"ћа бунār* ТШ, *Миѝѝн бунāрић* ПМ, *Рос"ћа бунār* БД.

СТАБУЉА 'извор на којем се налази издубљено стабло дрвета': *Стāбуља* СП.

ТОЧАК 'цев из које излази вода на бунару или извору': *Тòчак* БД СП ТШ; *Бēли ѝòчак* БД СП, *Жīvковића ѝòчак* ТШ, *Код ѝòчка* ТШ, *Пāвлов"ћа ѝòчак* СП, *Пēѝровића ѝòчак* ТШ, *Срēдњи ѝòчак* ТШ, *Тòдоров"ћа ѝòчак* СП.

ЧЕСМА тур. 'извор из којег истиче вода на жлеб или цев': *Чèsма* ТШ; *Пòйова чèsма* ТШ.

1.2.2. Земљорадња, сѝочарсѝиво и шумарсѝиво

1.2.2.1. Називи који уѝућују на обраду и крчење ѝла

КРЧЕВИНА 'искрчено земљиште': *Крчевина* СП.

ПАЊИК 'крчевина на којој су остали пањеви': *Пāњѝк* ПМ СП.

СЕЧА 'место где је сечена шума': *Сēче* ТШ.

1.2.2.2. Пољоѝпривредни ѝермини

БАШТА тур. 'земљиште, обично у близини куће, на којем се гаји воће и поврће': *Бāшѝа* ПМ, *Бāшѝа* ТШ, *Бāшѝе* СП; *Бāшѝина* ТШ; *Арсенова бāшѝа* ТШ, *Дòња бāшѝа* ТШ, *Зā бāшѝе* СП, *Лāлина бāшѝа* ТШ, *Лāлина бāшѝа* ТШ.

ГРАДИНА 'башта, врт': *Грāд"на* СП БД ПМ ТШ; *Грāдине* СП ПМ ТШ; *Андрѝѝне грāдине* ТШ, *Вēл"ка грāд"на* БД, *Вēлика грāдина* СП, *Гòрњā грāдина* ТШ, *Гòрње грāдине* ТШ, *Дòње грāдине* ТШ, *Кāлабића грāдина* БД, *Крāјња грāдина* ТШ, *Милēв"на грāд"на* ТШ, *Гēл"ћа грāд"на* СП, *Цвєѝића грāдине* ТШ, *Цāрева грāдина* ТШ.

ЛИВАДА 'поље под травом која се коси и пласти': *Ливада* ТШ, *Ливāд"це* БД СП, *Ливадице* СП; *Вēлика ливада* ТШ, *Мāла ливада* ТШ.

ЊИВА 'комад земљишта који се обрађује': *Њѝве* СП, *Њѝвица* БД, *Њивѝца* СП; *Бóјина њѝва* ПМ, *Бór"на њѝва* ТШ, *Вēл"ка њѝва* БД, *Вēлике њѝве* ТШ, *Владѝчина њѝва* ПМ, *Влāчина њѝва* СП, *Јāјић њѝве* СП, *Мѝѝрове њѝве* СП, *Пāуновића њѝве* ПМ, *Трѝвѝнове њѝве* СП, *Чулинска њѝва* ПМ.

ОКУЊНИЦА 'земљиште око куће, уз кућу': *Окућница* БД.¹⁴

¹⁴ „Готово свака кућа, односно домаћинство, имало је своју „окућницу“ или „поткућницу“ у коју су се убрајали: њива окућница за сејања разних жита, поврћа и детелине, затим

ОРНИЦА¹⁵ 'ораница': *Орњице* ТШ.

ПЛАСТ 'већа или мања количина сена или снопова сложена у облику купе': *Плâсѝ* СП.

ПОТЕС 'поједине њиве растављене међама': *Пòѝес* БД.

РОВИНЕ 'изрована земља': *Рòвине* СП; *Кроз рòвине* СП.

1.2.2.3. Виноградарсѝво

ВИНОГРАД 'земљиште засађено виновом лозом': *Вѝноград* СП.

МЛАЂ 'млад виноград': *Млâђ* ТШ.

ПАРЛОГ 'запуштен, зарастао виноград; необрађена, запуштена земља': *Пâрлог* СП ПМ ТШ.

СТАРАЦ 'стар виноград': *Стѝарци* СП.

1.2.2.4. Жиѝтарице, ѝоврѝарске кулѝуре

ГРАХ (*Vicia sativa*): *Грâовѝиѝе* СП.

МЕТЛИК (*Equisetum*): *Мѝѝлѝк* БД.

ПРОСО/ПРОЈА (*Panicum miliaceum*): *Прòсина* БД ПМ ТШ, *Прòшњице* СП.

РАЖ (*Secale cereale*): *Рâжѝиѝе* СП, *Рâжуља* ПМ.

РАШТАН врста поврћа (*Brassica oleracea acephala*): *Рашѝâнуѝа* ПМ.

1.2.3. Комуникације и објекѝи у вези са њима

ДРУМ грч. 'главни пут, цеста': *Дрѝм* БД.

ПРЕБОЈ 'насип': *Прѝбoви* ПМ, *Прѝбоји* ПМ.

РАСКРШЋЕ 'место где се укршта два или више путева': *Рâскрѝѝе* ТШ.

1.2.4. Насеља (сѝална и ѝривремена)

СЕЛИШТЕ: *Сѝлѝиѝе* СП ПМ.

СЕЛО: *Сѝло* ПМ.

1.2.5. Грађевине

1.2.5.1. Сѝамбени објекѝи (сѝални и ѝривремени)

КОЛИБА 'привремена кућица, понајвише од трске, коља или плетара, покривена грањем, кором, лишћем и сл., какве имају пастири по пашњацима и виноградарци по виноградима': *Кòлиба* БД; *Код кòлебе* ТШ.

КУЋЕРИНЕ 'место где су биле куће': *Кућѝерине* БД.

башча, забран, градина, воћњак... Окућницу су поред земљишта чиниле и зграде, како за становање, тако и за људску и сточну храну“ Николић-Стојанчевић 1975: 36–37.

¹⁵ Уп. *арница* (ЕРСЈ 1: 210–211).

КУЋИШТЕ 'место где су биле куће': *Ђурђево кѹћишиѣ* ТШ.

1.2.5.2. Привредни објекти и производи

ГУМНО 'место где су била гумна': *Гѹмина* СП, *Гѹмине* БД.

ЈАЗ 'канал за довођење или одвођење воде': *Јаз* БД.

МАЈДАН тур. 'рудник, каменолом': *Мајдан* ПМ, *Мајданишиѣ* БД.

ПЛАНДИШТЕ 'хладовито место где стока дању пландује, одмара се': *Плѣндишиѣ* БД СП.

1.2.5.3. Кулијни објекти

ВОДИЦА 'обред, молитва када се свети вода': *Вѣдица* БД, *Вѣдѣца* СП;¹⁶ *Вѣлѣка вѣдица* СП, *Мѣла вѣдица* СП.

ГРОБЉЕ: *Грѣбље* БД СП ТШ; *Грѣбљице* СП, *Грѣбљице* СП;¹⁷ *Кѣд грѣбља* БД ТШ, *Кѣзјѣ грѣбље* СП, *Лиичевиѣа грѣбље* СП, *Лука за грѣбљем* БД, *Лука кѣд грѣбља* БД, *Лука ѿд грѣбљем* БД, *Маѣарско грѣбље* ТШ, *Текѣришко грѣбље* БД, *Тѣмѣско грѣбље* СП.

ЦРКВА: *Црквине* ПМ.¹⁸

КРСТ: *Крѣстови* БД.¹⁹

1.2.5.4. Остали називи из сфере цивилизацијских њојмова

МЕТАЉКА 'место где се момци међу, бацају камена с рамена': *Мѣтѣљка* СП.

ПОЛИГОН 'војничко вежбаиште': *Полигон* СП.

ТАРАБА 'врста оградe од дрвета': *Тѣрабѣишиѣ* СП.

ШАРАМПОВ мађ. 'шанац, јарак, опкоп': *Шарѣмѣов* БД; *Шарѣмѣови* БД.

Након семантичке анализе географских термина из једног дела Јадра, на овом месту у раду, поред уопштених напомена, упоредићемо овде анализирану грађу са оном из Рађевине.

¹⁶ Код српског народа одвајкада се градио култ према води, особито према појединим изворима, лековитим кладенцима. Ту се још и данас врше разне обредне радње од стране оболелих људи. „У вези са водом, у целини, преовладава анимистичко схватање живота, па се и на воду гледало као на свако живо биће. Она је могла бити мртва (Мртваја), могла је бити жива, добра и зла“, а топоним *Водице* указује на свету воду (Раденковић 1987: 193)

¹⁷ Мали број топонима упућује на култ према покојнику или претку (Раденковић 1987: 192).

¹⁸ У трагове култа према вишим божанствима треба, свакако, убројати и многа црквишта као локалитете. Мада се око њих људи окупљају у сакрално обележеном временском моменту, црквишта имају сталну ознаку светог места (Раденковић 1987: 190).

¹⁹ Као култна места, сматрају се заветни крстови. Неки од њих су посвећени свецима, нпр. Спасовдану, Тројицама, а многи су без било каквих ознака које упућује на њихову старину. Често се овакви крстови означавају према лицу које их је подигло или се стара о њиховом одржавању (Раденковић 1987: 191).

За топониме чија су имена условљена фисиогеографским својствима тла карактеристично је то да и данас имају особине појединих географских објеката, мада неретко упућују и на особености тла у прошлости. Разлика између реалног и топономастичког значења, према нашој грађи, на овом је терену најизраженија код топонима који упућују на покривеност тла. Поред њих, и хидроними често не одражавају праве данашње карактеристике именованих објеката. Знатан број локалитета у Јадру носи назив *бара*, али траг тим барама сачуван је само у топонимији.²⁰

Релативно богат репертоар хидронима (*Бања*, *Извор*, *Млаква*, *Сѣдбуља*...), како фисиогених тако и антропогених, иде у прилог чињеници да су оба краја, и овај део Јадра и Рађевина, сиромашна великим и јаким воденим токовима. На оба терена забележено је више фисиогених него антропогених хидронима. Апелативи *река* и *ѿшток* у топонимији и Јадра и Рађевине не одnose се увек на водени ток. Њима је уобичајено назвати и земљиште које се налази дуж корита, као и увале око њега.

Бројност и разноврсност географских термина за улегнуте и уздигнуте облике говоре о самој конфигурацији тла. Нашу пажњу привукли су и топоними *Киѿ* и *Киѿер*. Иако од истог корена, разликују се по распрострањености на словенском тлу. Први се среће једино још код Лужичких Срба, а *Киѿер* је распрострањенији у словенском свету (Лома 1994: 234). Занимљив нам је био и акценатски лик топонима *Дуљина*, који је исти као у Подгорини: *Дуљине* (податак из села Остружањ), а у Рађевини је у нешто другачијем лику – *Дуљана*. Географски термин *лука* забележен је у готово сваком селу у Рађевини, а изгледа да ће тако бити и у Јадру.

Топоними *Бујадњаѿа*, *Мекѿиѿа* и *Пѿскавиѿе* односе се на неплодно, подводно и мочварно земљиште. У посећеним селима нисмо забележили ниједан топоним за именовање плодне земље. У Јадру је за плодно тло уопштен израз *зѿраѿина зѿмља*. Слична ситуација је и у Рађевини: од двадесетак забележених апелатива за именовање врсте земљишта само су два којима се означава плодна земља.

У топонимији Јадра забележили смо и једну биљну врсту, која је непозната у Рађевини (*Жесѿиѿиѿи*). *Ѿбрѿсѿиѿи* и *Вѿњаѿ* из скупине 'ниско шумско растиње и остале самоникле биљке' постоје у Рађевини, али само као апелативи.

Податак о томе како се дошло до обрадивог земљишта сачуван је у топонимима *Крѿевина* и *Сѿѿе*, од којих је једино први забележен и у Рађевини.

Виноградарство у топонимији, поред познатог апелатива *виноград*, чува и заборављене *ѿѿрлог* и *млађ*. Први у значењу „запуштен виноград“, а други означава млад виноград. Ни у једном од ових села више нема винограда.

²⁰ Уп. Радић 2003: 113.

Занимљиво је да су термини *млаћ* и *стијарци* забележени само у једном селу у Рађевини (с. Цветуља), а оно се граничи са Јадром. Податак о томе које су житарице и повртарске културе сејане у овом крају чувају топоними: *Граовишије*, *Меџиљик*, *Прџосине*, *Рађуља* и *Рађишије*. У Рађевини није топонимизован апелатив *ражуља*.

Закључак

Географска терминологија овог дела Јадра, са семантичког аспекта, чини се доста богатом и разноврсном. Поделом географских имена на фисиогене топографске објекте и антропогене приказали смо, односно раздвојили оно што је настало само од себе, природним путем, од онога у чему је свога удела имао човек.

Топонимија сваког краја, па тако и Јадра, у извесној мери представља слику из прошлости области коју истражујемо. Топоними антропогеног порекла, и то посебно они који сведоче о људској делатности, помоћи ће ономастичару да створи аутентичну слику о животу Јадрана. Управо због тога и кажемо да су топоними једна врста споменика испитиваног краја.

Регистар географских термина

Андрџи ^{не} градине ТШ 1.2.2.2.	Брџњик, -ика м БД 1.1.4.2.
Арсенова ба ^ш ча ТШ 1.2.2.2.	Брџа, -е ж СП 1.1.4.2.
Аџи ^н б ^у нар ПМ 1.2.1.	Брџ, -а м БД ПМ 1.1.2.1.
Багрџа ^к , -ака м ПМ 1.1.4.2.	Брџе, -а с ТШ 1.1.2.1.
Ба ^н а, -е ж БД СП 1.1.1.	Брџе, -а с ТШ 1.1.4.2.
Ба ^р е, Ба ^р а ж БД 1.1.1.	Бу ^ј ад ^н а ^ч а, -е ж СП 1.1.4.3.
Ба ^ш ча, -е ж ПМ 1.2.2.2.	Бу ^к ва, -е ж БД 1.1.4.2.
Ба ^ш ча, -е ж ТШ 1.2.2.2.	Бу ^к ва ^к , -ака м СП 1.1.4.2.
Ба ^ш че, -и ж СП 1.2.2.2.	Бу ^к ова в ^о да БД 1.1.1.
Ба ^ш чина, -е ж ТШ 1.2.2.2.	Бу ^к ова в ^о да СП 1.1.1.
Бе ^л и то ^ч ак БД СП 1.2.1.	Бун ^а ри ^ћ , -а м БД 1.2.1.
Бо ^ј ина њ ^и ва ПМ 1.2.2.2.	Ва ^л уга, -е ж БД 1.1.4.1.
Бо ^р на њ ^и ва ТШ 1.2.2.2.	Ва ^с и ^ћ а лу ^к а БД 1.1.2.2.
Бо ^р на по ^љ а БД 1.1.2.2.	Ве ^л ка в ^о дица СП 1.2.5.3.
Бо ^р ино по ^љ е ТШ 1.1.2.2.	Ве ^л ка гра ^д на БД 1.2.2.2.
Бра ^н а, -е ж СП 1.2.1.	Ве ^л ика гра ^д ина СП 1.2.2.2.
Бра ^н кови ^ћ а в ^о да СП 1.1.1.	Ве ^л ика ли ^в ада ТШ 1.2.2.2.
Бра ^њ евине, -йна м ПМ ТШ 1.1.4.1.	Ве ^л ка њ ^и ва БД 1.2.2.2.
Бр ^д о, -а с БД ПМ ТШ 1.1.2.1.	Ве ^л ике њ ^и ве ТШ 1.2.2.2.
Бре ^к њи р ^т СП. 1.1.2.1.	Ве ^л ико бр ^д о ТШ 1.1.2.1.
Бре ^з а ^{чи} ћ, -а м ПМ 1.1.4.2.	Ве ^н а ^к , -ака м ПМ 1.1.4.3.
Бре ^з а ^к , -ака м ПМ БД 1.1.4.2.	Ви ^н оград, -а м СП 1.2.2.3.
Бре ^з ја ^к , -ака м СП 1.1.4.2.	Ви ^с , Ви ^с а м СП 1.1.2.1.

Витлин брѣг СП 1.1.2.1.
 Влѣдичина њйва ПМ 1.2.2.2.
 Влѣчина њйва СП 1.2.2.2.
 Вѡда, -ѣ ж БД 1.1.1.
 Вѡдица, -ѣ ж БД 1.2.5.3.
 Вѡд"ца, -е ж СП 1.2.5.3.
 Врѡбљѡк, -ѡка м БД 1.1.4.2.
 Врѡтаче СП ПМ 1.1.2.2.
 Врѡтови в. Рѡтови ПМ 1.1.2.1.
 Врѣло, -а с ПМ СП 1.1.1.
 Гѡј, Гѡја м ТШ 1.1.4.1.
 Гѡјеви, -ѣва ж ТШ 1.1.4.1.
 Гѡжѣвита вѡда БД 1.1.1.
 Гѡзденѡ вѡда БД 1.1.1.
 Глав"ца, -ѣ ж БД СП 1.1.2.1.
 Гѡрнѡ градина ТШ 1.2.2.2.
 Гѡрње градине ТШ 1.2.2.2.
 Граѡбйк, -йка м ТШ 1.1.4.2.
 Граѡбићи, -йћа м ПМ 1.1.4.2.
 Град"на, -е ж СП БД ПМ ТШ 1.2.2.2.
 Градине, -йна ж СП ПМ ТШ 1.2.2.2.
 Грајйћа брѣг ТШ 1.1.2.1.
 Граѡвйште, -а с СП 1.2.2.4.
 Грѡбље, -а с БД СП ТШ 1.2.5.3.
 Грѡбљице, -а с СП 1.2.5.3.
 Грѡбљице, -а с СП 1.2.5.3.
 Гѡмина, -е ж СП 1.2.5.2.
 Гѡмине, -йна ж БД 1.2.5.2.
 Гѡњице, -йца ж ТШ 1.1.4.2.
 Дѡ, Дѡла м БД ПМ 1.1.2.2.
 Дѡл, Дѡла м 1.1.2.2.
 Дѡлови, -ѡвѡ м БД 1.1.2.2.
 Дѡнѡ бѡшча ТШ 1.2.2.2.
 Дѡње градине ТШ 1.2.2.2.
 Дѡчић ПМ 1.1.2.2.
 Дрѡм, -а м БД 1.2.3.
 Дулин брѣг ТШ 1.1.2.1.
 Дуљин брѣг ТШ 1.1.2.1.
 Дуљина СП ТШ 1.1.2.2.
 Дуљине СП БД 1.1.2.2.
 Ђѡрѣво кѡййште ТШ 1.2.5.1.
 Жестйци, -ка м СП 1.1.4.2.
 Живѡновска вѡда СП 1.1.1.
 Жйвковића тѡчак ТШ 1.2.1.
 Жйкинѡвца рѡван СП 1.1.2.1.
 За бѡшче СП 1.2.2.2.
 Забран, -ана м ПМ 1.1.4.1.
 Иванов брѣг БД 1.1.2.1.
 Ивѡци, -кѡ м БД 1.1.4.2.

Йзвор СП 1.1.1.
 Йзвори СП 1.1.1.
 Йљйно брѡдо ПМ 1.1.2.1.
 Јѡбука, -ѣ ж СП 1.1.4.2.
 Јагѡдѡр, -ѡра м СП 1.1.4.3.
 Јѡз, -а м БД 1.2.5.2.
 Јѡјић њйве СП 1.2.2.2.
 Јѡјића рѣка СП 1.1.1.
 Јѡсйк, -йка м БД 1.1.4.2.
 Јасйци, -а м БД 1.1.4.2.
 Језѡра, -ѡрѡ м СП 1.1.1.
 Језѡрац, -рца м СП 1.1.1.
 Јелѡји, -ѡјѡ м БД : Јѡва 1.1.4.2.
 Јелѡк, -ѡка м ТШ 1.1.4.2.
 Јелѡшће, -а с ТШ 1.1.4.2.
 Јѡванѡва пѡља БД 1.1.2.2.
 Кѡлабића градина БД 1.2.2.2.
 Камѡнити рѡт СП 1.1.2.1.
 Кйк, Кйка м БД ТШ 1.1.2.1.
 Кйчер, -а м ТШ 1.1.2.1.
 Књѡга, -ѣ ж БД 1.1.4.3.
 Кѡвѡчевића пѡток БД 1.1.1.
 Кѡд грѡбља БД ТШ 1.2.5.3.
 Код кѡлебе ТШ 1.2.5.1.
 Код тѡчка ТШ 1.2.1.
 Кѡзјѣ грѡбље СП 1.2.5.3.
 Кѡлиба, -е ж БД 1.2.5.1.
 Кѡса СП 1.1.2.1.
 Крајнѡ градина ТШ 1.2.2.2.
 Крњ пѡток СП 1.1.1.
 Крње брѡдо СП 1.1.2.1.
 Крњић брѡдо СП 1.1.2.1.
 Кроз рѡвине СП 1.2.2.2.
 Крѡтови, -ѡва м БД 1.2.5.3.
 Крушѡк, -ѡка м БД СП 1.1.4.2.
 Крушѡци, -ѡ м БД 1.1.4.2.
 Крушка, -ѣ ж ТШ 1.1.4.2.
 Крчевина, -е ж СП 1.2.2.1.
 Кѡкића брѡдо ТШ 1.1.2.1.
 Кућѡрине, -йна ж БД 1.2.5.1.
 Лазѡревића брѡдо БД 1.1.2.1.
 Лѡлина бѡшча ТШ 1.2.2.2.
 Лѡлина бѡшча ТШ 1.2.2.2.
 Лйвада, -е ж ТШ 1.2.2.2.
 Ливѡд"це, -йца ж БД СП 1.2.2.2.
 Лйвадице, -йца ж СП 1.2.2.2.
 Лйпица, -е ж ПМ 1.1.4.2.
 Лйпова вѡда БД 1.1.1.
 Лйшчевића грѡбље СП 1.2.5.3.

Луѓ, -а м БД 1.1.4.1.
 Лука за гробљем БД 1.1.2.2.
 Лука за гробљем БД 1.2.5.3.
 Лука код гробља БД 1.1.2.2.
 Лука код гробља БД 1.2.5.3.
 Лука под гробљем БД 1.1.2.2.
 Лука под гробљем БД 1.2.5.3.
 Лука СП ПМ БД ТШ 1.1.2.2.
 Лук^ића бунџар ТШ 1.2.1.
 Лук^ића поток БД 1.1.1.
 Луџ^ица БД 1.1.2.2.
 Мајдан, -а м ПМ 1.2.5.2.
 Мајданиште, -а с БД 1.2.5.2.
 Максића глав^ица БД 1.1.2.1.
 Мала водица СП 1.2.5.3.
 Мала ливада ТШ 1.2.2.2.
 Мала река БД 1.1.1.
 Мало брдо ТШ 1.1.2.1.
 Марџа вода СП 1.1.1.
 Матџин поток ТШ 1.1.1.
 Маџарско гробље ТШ 1.2.5.3.
 Медњаџ, -аџа м СП РМС 1.1.4.2.
 Мекота БД 1.1.3.
 Мекоте, -ота ж ТШ 1.1.3.
 Метџаџка, -е ж СП 1.2.5.4.
 Метџиџ, -иџа м БД 1.2.2.4.
 Милев^ина град^ина ТШ 1.2.2.2.
 Митров рт СП 1.1.2.1.
 Митрове њиве СП 1.2.2.2.
 Миџин бунџариџ ПМ 1.2.1.
 Млаџ, -и ж ТШ 1.2.2.3.
 Млаџка, -е ж СП 1.1.1.
 На виџу СП 1.1.2.1.
 Њиве, Њива ж СП 1.2.2.2.
 Њивица, -е ж БД 1.2.2.2.
 Њивица, -е ж СП 1.2.2.2.
 Обрџасти, -а²¹ м ПМ 1.1.4.3.
 Окуџница, -е ж БД 1.2.2.2.
 Орџице, -иџа ж ТШ 1.2.2.2.
 Павлов^ића тоџак СП 1.2.1.
 Павуџа в. Пауџа. СП 1.1.4.3.
 Палџак, -џка м СП ПМ БД 1.1.2.2.
 Паџиџ, -иџа м ПМ СП 1.2.2.1.
 Парлог, -а м СП ПМ ТШ 1.2.2.3.
 Пауџа, -е ж ПМ БД СП 1.1.4.3.
 Пауновића њиве ПМ 1.2.2.2.
 Петровића тоџак ТШ 1.2.1.

Петровџ брдо БД СП 1.1.2.1.
 Петровџ пџље ТШ 1.1.2.2.
 Пеџина, -е ж БД 1.1.2.2.
 Пџскавице, -иџа ж БД 1.1.3.
 Плџндиште, -а с БД СП 1.2.5.2.
 Плаџт, -а м СП 1.2.2.2.
 Плџћ, -и ж БД 1.1.2.1.
 Полиџон, -она м СП РМС 1.2.5.4.
 Пољане, -анџа ж БД 1.1.2.2.
 Пџље, -а с БД СП ПМ ТШ 1.1.2.2.
 Пџнор, -а м БД 1.1.1.
 Пџнори, -џра м БД 1.1.1.
 Пџпова џесма ТШ 1.2.1.
 Пџтес, -а м БД 1.2.2.2.
 Пџток, -а м БД 1.1.1.
 Пџштџрева вода БД 1.1.1.
 Прџсина, -е ж БД ПМ ТШ 1.2.2.4.
 Прџшњице, -иџа ж СП 1.2.2.4.
 Прџбови, -џвџа м ПМ 1.2.3.
 Прџбоји в. Прџбови ПМ 1.2.3.
 Прџдолак ПМ 1.1.2.2.
 Раџан, -вни ж СП 1.1.2.1.
 Раџиште, -а с СП 1.2.2.4.
 Раџуџа, -е ж ПМ 1.2.2.4.
 Раџково пџље БД 1.1.2.2.
 Раскрџше, -а с ТШ 1.2.3.
 Раштануџа, -е ж ПМ 1.2.2.4.
 Рџвине, -иџна ж СП 1.2.2.2.
 Рџс^ића бунџар БД 1.2.1.
 Рџс^ића вода БД 1.1.1.
 Рџт, -а м СП 1.1.2.1.
 Рџтиџ, -а м СП 1.1.2.1.
 Рџтови, -џвџа м БД ТШ 1.1.2.1.
 Рџтови, -џвџа м БД ПМ 1.1.2.1.
 Реџа, -е ж БД СП 1.1.1.
 Саџића глав^ица БД 1.1.2.1.
 Саџића пеџина БД 1.1.2.2.
 Саџтаџци, -џџа м БД 1.1.1.
 Сеџлиште, -а с СП ПМ 1.2.4.
 Сеџло, -а с ПМ 1.2.4.
 Сеџче, Сеџџа ж ТШ 1.1.4.1.
 Сџпуџска реџа СП 1.1.1.
 Слаџа баџа БД 1.1.1.
 Слаџина, -е ж СП 1.1.1.
 Срџдњи тоџак ТШ 1.2.1.
 Стаџуџа, -е ж СП 1.2.1.
 Стаџри, Стаџраџа м СП 1.2.2.3.

²¹ Нисмо потпуно сигурни гласи ли овако облик генитива.

Страна, -ѐ ж ПМ 1.1.2.1.
 Студенац, -нца м БД СП 1.1.1.
 Сумпорна вода БД 1.1.1.
 Сумпоровита вода БД 1.1.1.
 Тарабиште, -а с СП РМС 1.2.5.4.
 Текеришко гробље БД 1.2.5.3.
 Тодоров"ћа точак СП 1.2.1.
 Тодорски извор СП 1.1.1.
 Тџм"ско гробље СП 1.2.5.3.
 Тошак, -чка м БД СП ТШ 1.2.1.
 Тошића поток БД 1.1.1.
 Триунове њиве СП 1.2.2.2.
 Ћел"ћа град"на СП 1.2.2.2.
 У шева"у ТШ 1.1.4.3.
 Царева градина ТШ 1.2.2.2.
 Цвејића градине ТШ 1.2.2.2.
 Цветкова вода БД 1.1.1.
 Цер, Цера м БД 1.1.4.2.
 Церик, -ика м СП БД 1.1.4.2.

Церови, -џва м СП 1.1.4.2.
 Црвена вода БД 1.1.1.
 Црвена јабука СП 1.1.4.2.
 Црвене баре БД 1.1.1.
 Црвени брег БД 1.1.2.1.
 Црквине, -ина ж ПМ 1.2.5.3.
 Црна бара ТШ 1.1.1.
 Црни поток ТШ 1.1.1.
 Чесма, -ѐ ж ТШ 1.2.1.
 Чулинска њива ПМ 1.2.2.2.
 Шарампов, -џва м БД 1.2.5.4.
 Шарампови, -џва м БД 1.2.5.4.
 Шевар, -а м ПМ 1.1.4.3.
 Шевар, -ара м СП БД ТШ 1.1.4.3.
 Шеварик, -ика м СП 1.1.4.3.
 Шибови, -џва м СП 1.1.4.3.
 Широки рт СП 1.1.2.1.
 Шобина брдо СП 1.1.2.1.

ЛИТЕРАТУРА

- Богдановић 2008: Недељко Богдановић, Земљописна и њој сродна лексика југоисточне Србије, *Српски дијалектолошки зборник* LV, 433–518.
- Видоески 1980: Божидар Видоески, Словенска ономастичка терминологија, *Видора југословенска ономастичка конференција*, 53–58.
- Видоески 1999: Божидар Видоески, *Географска и терминологија во дијалектот на македонскиот јазик*, Скопје.
- Вујичић 1994: Драгомир Вујичић, Ономастички назив – апелатив, с особитим освртом на сјеверноцрногорску микротопонимију, *Осма југословенска ономастичка конференција и Други лингвистички скупи Бошковићеви дани*, 157–162.
- Златановић 1979: Момчило Златановић, Називи географских термина у Врањској котлини, *Ономастолошки прилози* I, 129–141.
- Лома 1987: Александар Лома, Неки случајеви дијалекатског преслиожења у топонимији северозападне Србије, *Зборник Шесте југословенске ономастичке конференције*, 155–165.
- Лома 1995: Александар Лома, На ушћу Дњепра у Колубару, *Ваљевац – велики народни календар за 1994*, 229–236.
- Лома 2011: Александар Лома, Топономастичка сведочанства Бањске хрисовуље, *Повеља краља Милутина манстиру Бањска*, Књига друга, Фототипије издања и пратеће студије, Београд, 179–194.
- Лома 2012: Александар Лома, *Топонимија Бањске хрисовуље. Ка осмишљању савременог топонимастичког речника и бољем познавању историјских именословних образаца*, Библиотека Ономастолошких прилога 2, Београд: САНУ 2012.
- Михајловић 1970: Велимир Михајловић, Прилог речнику српскохрватских географских термина, *Прилози проучавању језика* 6, 153–181.

- Недельков 1991: Љиљана Недельков, Географски термини у Шајкашкој, *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику* 34/1, 155–160.
- Николић Б. 1967: Б. Николић, Прилог проучавању јадарских топонима, *Зборник за филологију и лингвистику* X, 177–180.
- Николић Б. 1968: Б. Николић, Тршишки говор, *Српски дијалектолошки зборник* 17, 367–473.
- Николић Стојанчевић 1975: Видосава Николић Стојанчевић, *Рађевина и Јадар у необјављеним рукописима Цвијићевих сарадника*, Српски етнографски зборник LXXXVIII.
- Николић Стојанчевић 1975: Видосава Николић Стојанчевић, Рађевина и Јадар, *Српски етнографски зборник* 88, 3–215.
- Петровић Савић 2013: Мирјана Петровић Савић, Топонимија Рађевине, докторска дисертација у рукопису.
- Пижурица 1980: Мато Пижурица, Прилог Ровинског српскохрватској географској терминологији, *Вјора Југословенска ономастичка конференција*, 245–286.
- Радић 2003: Јованка Радић, Топонимија Белице, *Ономастолошки њрилози* XVI, 19–322.
- Bogdanović 1982: Nedeljko Bogdanović, Geografska imena u svrljiškom kraju, *Onomastica Jugoslavica* X, 285–292.
- Šic 1994: Jozef Šic, *Geografska terminologija srpskohrvatskog jezika*, s nemačkog preveo Aleksandar Loma.

Мирьяна Петрович-Савич

ИЗ ГЕОГРАФИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ ЯДАРА

Резюме

Материал для данной работы был собран на территории Ядара. Это область в Сербии, простирающаяся вокруг одноименной реки и разделяющаяся на верхний и нижний Ядар. Административным центром области является город Лозница. В работе мы провели семантический анализ географических терминов из части верхнего Ядара, а именно: из деревень Баданя: БД (Верхняя и Нижняя), Сипуля: СП (Верхняя и Нижняя), Помяча: ПМ и Текериш: ТШ. Географическая терминология Ядара в семантическом плане является весьма богатой и разнообразной. Мы представили географические названия, разделив физиогенные и антропогенные топографические объекты, и тем самым отделили то, что возникло само по себе, естественным путем, и то, в чем участвовал человек.

Ключевые слова: Ядар, ономастика, топонимия, географическая терминология